

โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์¹

The Model of Fostering the Democracy Culture to University Students in Surin

วรวรรณ ศรีตะลานุกค์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษาที่พัฒนาธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ และจัดทำโมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จำนวน 11,981 คน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลในเดือนตุลาคม 2554 โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัยทำให้ได้ข้อค้นพบ 5 ประการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติตามแผน บทบาทของผู้บริหารและอาจารย์ นโยบาย หลักสูตรและการสอน และบทบาทของรุ่นพี่และเพื่อน 2) องค์ประกอบประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ได้แก่ วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลัก ประชาธิปไตยเชิงบวก วิธีชีวิตประชาธิปไตย ความคิดเห็นต่ออาชีพนักการเมือง และการแก้ปัญหาทางการเมือง 3) พัฒนาการของนักศึกษาด้านจริยธรรมเชิงบวกและพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวกมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมประชาธิปไตยด้านวิธีชีวิตเชิงบวก 4) อุดมการณ์ประชาธิปไตยมีได้ส่งผลเชิงบวกต่อการเมืองการปกครอง และการเมืองการปกครองเชิงบวกก็มีได้ส่งผลต่อวิธีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก และ 5) โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย การเน้นพัฒนาการส่วนบุคคลและพัฒนาการด้านจริยธรรมให้แก่นักศึกษา การกำหนดบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อน การพัฒนารายวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง การจัดทำนโยบายและแผนงานสร้างเสริมประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีรายวิชาพื้นฐานด้านความเป็นมนุษย์ และเป็นพลเมืองโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษาในด้านเพศและคณะวิชา และสถาบันอุดมศึกษาควรจัดทำแนวทางการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยจัดทำโครงการวิจัยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท และการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยสู่สังคมคุณภาพ

¹ วรวรรณ ศรีตะลานุกค์. 2556. โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ การประชุมวิชาการนานาชาติครั้งที่ 7. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

² ดร. สาขาวิชาเกษตรศึกษา คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

คำสำคัญ วัฒนธรรมประชาธิปไตย อุดมการณ์ วิถีชีวิตประชาธิปไตย การเมืองการปกครอง พัฒนาการของนักศึกษา

Abstract

This research aimed at analyzing the relations of university students' developments and their democracy culture in order to set up a model of fostering the democracy culture to university students in Surin. The population was 11,981 university students in Surin Province making 390 samples. The used Instrument was a questionnaire. Data was analyzed in October 2011 by using factor analysis and regression.

Results of the study were as followed. 1) The democratic factors in higher education institutes were plans actions, roles of management and faculties, policies, curriculum and instructions, and roles of seniors and friends. 2) The democratic factors among students were the cores of democracy, positive democracy, democratic ways of lives, attitudes towards politicians, and political solutions. 3) Students' moral developments and their personal developments were related to their positive democratic ways of lives. 4) The ideology did not positively affect the politics while the positive politics did not affect the positive democratic ways of lives. 5) The model of fostering the democracy culture to university students in Surin were emphasizing on students' personal and moral developments, identifying roles of faculties, seniors, and friends, developing a required course on citizenship, developing and implementing policy and plans of promoting democracy.

Strong recommendations were that the higher education institutes should provide required basic courses of humanity and citizenship with recognitions of students' personal differences in gender and their study fields, and the institutes should set up a guideline of the democracy culture creation among students. Moreover, the higher education institutes and the democratic related organizations should research about factors of the democracy development in the cities and rural areas, and enhancing democracy culture to quality society.

Keywords democracy culture, democratic ideology, democratic way of life, democratic politics, university student developments

บทนำ

งานวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา (วรวรรณ ศรีตะลานุกค์, 2553) ซึ่งได้นำเสนอในการประชุมวิชาการ ประจำปี 2011 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

พบว่า เพศ คณะ และชั้นปี เป็นปัจจัยของการมีส่วนร่วม ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา และการใช้สิทธิ์เลือกตั้งของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ในขณะที่เดียวกัน เพศ คณะวิชาและชั้นปีก็เป็นปัจจัยของวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการเมือง การปกครอง นักศึกษามีความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับอุดมการณ์และวิถีชีวิต ยกเว้นประเด็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม เมื่อพิจารณาด้านพัฒนาการส่วนบุคคลของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ นักศึกษามีพัฒนาการส่วนบุคคลแตกต่างกัน คือ เพศ และคณะวิชา นอกจากนี้ เพศยังเป็นปัจจัยต่อพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับต้นและกลาง แต่ไม่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับสูง คณะวิชาและชั้นปีเป็นปัจจัยของพัฒนาการการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตพิสัย งานวิจัยนี้ ได้เสนอแนวทางการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ว่า ควรประกอบด้วย นโยบาย ปฏิบัติตามแผน จัดกิจกรรมหลักสูตรและการสอน และบทบาทของอาจารย์ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการวิจัยนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษากับวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา โดยใช้สถิติองค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์ถดถอย พหุ เพื่อให้ได้โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

การวิจัยเรื่อง โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ จึงมุ่งวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ 3 ด้านของนักศึกษา ได้แก่ พัฒนาการด้านจริยธรรม พัฒนาการส่วนบุคคล และพัฒนาการด้านการเรียนรู้ กับวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ อุดมการณ์ วิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตย และการเมืองการปกครอง เพื่อให้ได้ องค์ประกอบของพัฒนาการและวัฒนธรรมประชาธิปไตย และความสัมพันธ์ของพัฒนาการและ วัฒนธรรมประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่การสร้างโมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ อันจะนำไปสู่ข้อเสนอในการจัดหลักสูตรรายวิชา และการจัดการเรียน การสอนที่มุ่งปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Huntington, 1992)

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษากับวัฒนธรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

2. พัฒนาโมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประการ คือ

1. พัฒนาการของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา
2. พัฒนาการของนักศึกษากับวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการสร้างเสริม

วัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อให้ได้องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา วัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา และ วัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงกลุ่มรายการ

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ใช้ตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย ทำให้ได้

- 1) ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษามีผลต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย
- 2) ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษาและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่ม

นักศึกษามีผลต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับสถาบันอุดมศึกษา มากกว่าด้านอื่น โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา

วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก คือ

1) การปฏิบัติตามแผน ได้แก่ สถานศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และ ส่งเสริมให้นักศึกษายึดประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก

2) บทบาทของอาจารย์ ได้แก่ อาจารย์สอดแทรกสาระเกี่ยวกับประชาธิปไตย และ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างค่านิยมประชาธิปไตย

3) นโยบาย ได้แก่ นักศึกษาเห็นด้วยกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตของสถานศึกษา และสถานศึกษามีนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตย

4) หลักสูตรและการสอน ได้แก่ สถานศึกษามีรายวิชาพื้นฐานที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ปลูกฝังให้นักศึกษามีเหตุผล เคารพกฎและทำตามกฎเกณฑ์ เคารพตนเองและผู้อื่น

5) รุ่นพี่หรือเพื่อนแสดงออกถึงท่าทีทางการเมืองอย่างชัดเจน

1.2 องค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา

เมื่อพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ในภาพรวม มี 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลัก พบว่า ด้านวิถีชีวิต นักศึกษามีความเห็นว่าคุณค่าที่ควรมีชีวิตไม่ควรมีสิทธิในการเลือกตั้งเท่าเทียมกับคนที่ไม่มีชีวิต คนมักจะเลือกทำในสิ่งที่ตนพอใจก่อนเสมอ และคนจำนวนน้อยจะคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมก่อน และด้านการเมืองการปกครอง นักศึกษามีความเห็นว่าการใช้เสียงข้างมากเป็นการตัดสินใจปัญหาที่ดีที่สุด การใช้ความรุนแรงหรืออำนาจเผด็จการสามารถแก้ปัญหาการเมืองไทยได้ คนทำงานเก่งแม้โกงกินตามน้ำบ้างก็ไม่ใช่ไร การเดินขบวนประท้วงเป็นสิ่งที่ควรทำถ้าไม่สามารถตกลงกัน การทำผิดกฎระเบียบไม่ใช่สิ่งสำคัญตราบเท่าที่ยังไม่ถูกจับได้ และการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของคนกลุ่มหนึ่ง

องค์ประกอบด้านที่ 2 วัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงบวก พบว่า นักศึกษามีองค์ประกอบทางวัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงบวก ที่เน้นหนักไปในด้านอุดมการณ์ กล่าวคือนักศึกษาเห็นว่า ระบอบประชาธิปไตย คือ ประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน แต่ต้องเคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น และการสร้างประชาธิปไตยที่ดีงามเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคน ระบอบประชาธิปไตยคือ ความเป็นพี่เป็นน้องแต่ต้องยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก และระบอบประชาธิปไตยคือประชาชนมีอิสระที่จะทำการใด ๆ ก็ได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณี

1.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงกลุ่มรายการ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบวัฒนธรรมประชาธิปไตย จำแนกเป็นกลุ่มรายการ พบว่าประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

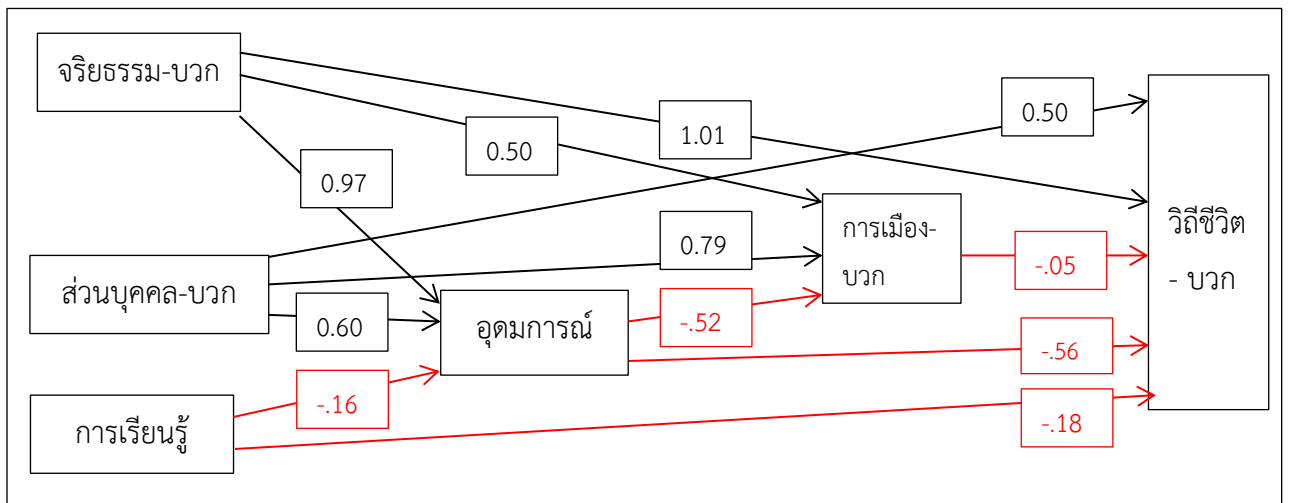
องค์ประกอบที่ 1 วัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษาในภาพรวม ประกอบด้วย พัฒนาการส่วนบุคคลเชิงลบ สถาบันอุดมศึกษากับการปฏิบัติตามแผน หลักสูตรและการสอน พัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวก อุดมการณ์ และวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ประกอบด้วย พัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวก อุดมการณ์ วิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก สถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาด้านการปฏิบัติตามแผน และพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก

องค์ประกอบที่ 3 วัฒนธรรมประชาธิปไตยเชิงบวก ประกอบด้วย วิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก การเมืองเชิงบวก และพัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษากับวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพัฒนาการกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ สามารถนำไปสร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษา กับวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้ ดังปรากฏในแผนภูมิตี่ 1 ดังนี้

แผนภูมิตี่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา

แผนภูมิตี่ 1 เป็นการทดสอบและยอมรับสมมติฐานที่ 1 ของการวิจัย คือ พัฒนาการของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตย อธิบายได้ว่า การที่บุคคลมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย มีได้หมายความว่า บุคคลนั้นจะมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเมือง การปกครอง เห็นได้จากค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่มีต่อความคิดเห็นทางการเมืองมีค่าเป็นลบ นอกจากนี้ การที่บุคคลมีความคิดเห็นต่อการเมืองการปกครองเชิงบวกก็ได้ทำให้บุคคลนั้นมีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก สอดคล้องกับค่าความสัมพันธ์ความคิดเห็นทางการเมืองที่มีต่อวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวกที่มีค่าเป็นลบ

2) การพัฒนาบุคคลให้มีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

โมเดลที่ 1 โครงสร้างเชิงเดี่ยว ประกอบด้วย การเน้นพัฒนาการของนักศึกษาในด้านใดด้านหนึ่ง คือ พัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวกหรือพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก เพื่อให้ นักศึกษามีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก ซึ่งหลักของจริยธรรมเชิงบวก ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน การทำความดีโดยไม่มุ่งหวังผลรางวัล การเคารพตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีเหตุผล และการทำตามอุดมคติสากล สถาบันอุดมศึกษาต้องปลูกฝังคุณลักษณะจริยธรรมข้างต้นให้แก่นักศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สำหรับพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก ได้แก่ พัฒนาการด้านความสามารถ พัฒนาการจัดการด้านอารมณ์ พัฒนาการจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน พัฒนาการด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ พัฒนาการด้านการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน พัฒนาการด้านการกำหนดเป้าหมาย และพัฒนาการสู่ความมีคุณธรรม สำหรับโมเดลโครงสร้างเชิงเดี่ยวนี้ ความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จสูงกว่าโมเดลโครงสร้างเชิงซ้อน

โมเดลที่ 2 โครงสร้างเชิงซ้อน ประกอบด้วย ทางเลือกเพื่อพัฒนาไปสู่การมีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก จำนวน 2 ทางเลือก ดังนี้

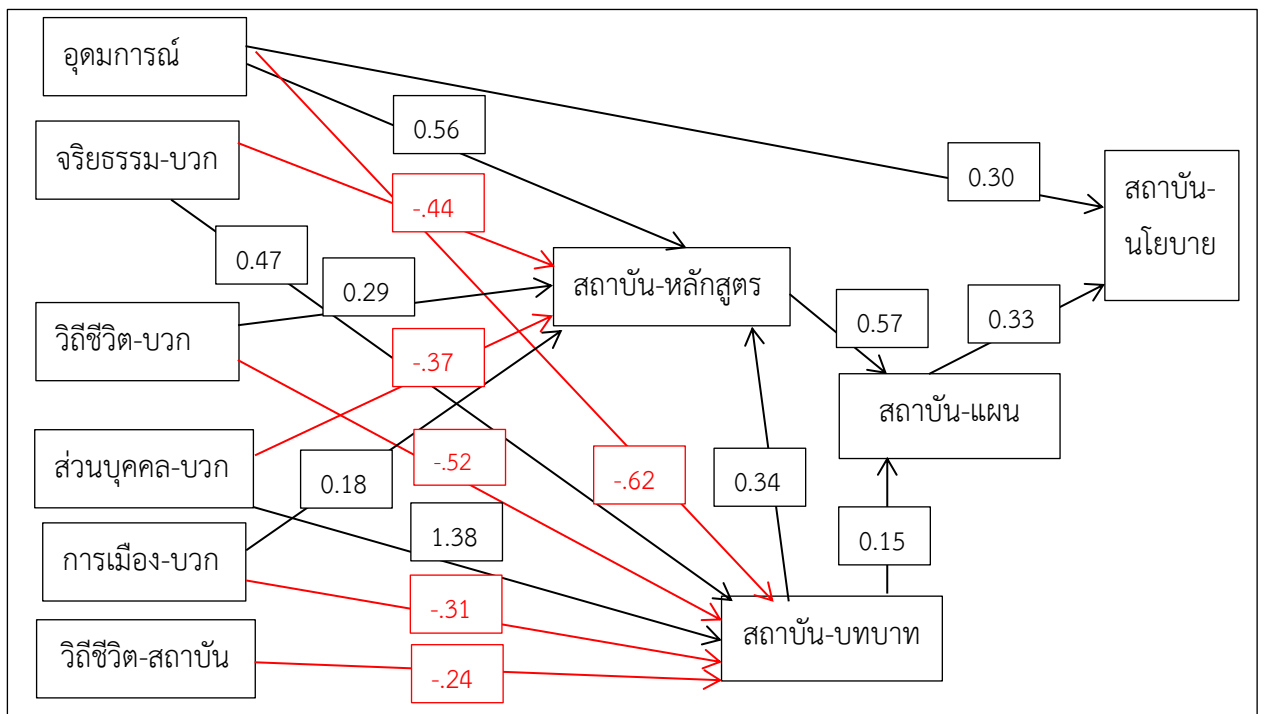
ทางเลือกที่ 1 ทางเลือกนี้มีข้อน่าสังเกตคือ มีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยที่สุด เนื่องจากค่าเบต้าช่วงอุดมการณ์สู่การเมืองการปกครองเป็นค่าติดลบ และยังมีติดลบช่วงการเมืองการปกครองสู่วิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวกอีก

ทางเลือกที่ 2 ทางเลือกนี้มีข้อน่าสังเกต คือ มีโอกาสประสบความสำเร็จน้อย เนื่องจากค่าเบต้าช่วงการเมืองการปกครองสู่วิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวกเป็นค่าติดลบ แม้ไม่มากนัก แต่ทำให้นั่นทอนโอกาสและเสียเวลา

ด้วยเหตุผลจากข้อค้นพบข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกโมเดลโครงสร้างเชิงเดี่ยว กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาควรเน้นพัฒนาการของนักศึกษาในด้านใดด้านหนึ่ง คือ พัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวกหรือพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก เพื่อให้นักศึกษามีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก

ตอนที่ 3 การจัดทำแนวทางการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์

เมื่อนำตัวแปรด้านสถาบันอุดมศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรพัฒนาการของนักศึกษาและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา สามารถนำไปสร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ของสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อค้นพบจากแผนภูมิที่ 2 เป็นการทดสอบและยอมรับสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย คือ พัฒนาการของนักศึกษาที่วัฒนธรรมประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ของพัฒนาการของนักศึกษาและวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามีผลต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย จึงทำให้สามารถสร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์ได้ 2 รูปแบบ คือ โมเดลเชิงบวกและโมเดลเชิงลบ ดังนี้

โมเดลเชิงบวก ประกอบด้วย 2 ทางเลือก คือ

ทางเลือกเชิงบวกที่ 1 เน้นบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อนของนักศึกษา ประกอบด้วย พัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวกและพัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวกส่งผลกระทบต่อบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อน ซึ่งจะส่งผลต่อหลักสูตรและการสอน การปฏิบัติตามแผน และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ

ทางเลือกเชิงบวกที่ 2 เน้นหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย อุดมการณ์ วิถีชีวิตเชิงบวก การเมืองเชิงบวก และบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อน ส่งผลต่อหลักสูตรและการสอน การปฏิบัติตามแผน และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ

โมเดลเชิงลบ ประกอบด้วย 2 ทางเลือก ดังนี้

ทางเลือกเชิงลบที่ 1 เน้นบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อนของนักศึกษา ประกอบด้วย อุดมการณ์ วิถีชีวิตเชิงบวก การเมืองเชิงบวก และวิถีชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาส่งผลเชิงลบต่อบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อน ซึ่งจะส่งผลต่อหลักสูตรและการสอน การปฏิบัติตามแผน และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ

ทางเลือกเชิงลบที่ 2 เน้นหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย พัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวกและพัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวก ส่งผลเชิงลบต่อหลักสูตรและการสอน การปฏิบัติตามแผน และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษา ตามลำดับ

ดังนั้น โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ จึงประกอบด้วย ปฏิบัติการ 6 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาต้องเน้นพัฒนาการส่วนบุคคลโดยให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านสติปัญญา ร่างกาย ความสามารถด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาการจัดการด้านอารมณ์

พัฒนาการด้านการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน พัฒนาการด้านการกำหนดเป้าหมาย และพัฒนาการสู่ความมีคุณธรรม

2. สถาบันอุดมศึกษาต้องเน้นพัฒนาการทางจริยธรรม (Kohlberg, 1974) ได้แก่ ความเป็นผู้รับผิดชอบต่อการทำของตนเอง การทำความดีโดยไม่มุ่งหวังผลรางวัล การเคารพตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีเหตุผล และการทำตามอุดมคติสากล สถาบันอุดมศึกษาต้องปลูกฝังคุณลักษณะจริยธรรมข้างต้นให้แก่นักศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดบทบาทของอาจารย์ รุ่นพี่และเพื่อนของนักศึกษาให้ชัดเจน กล่าวคือ ให้อาจารย์สอดแทรกสาระเกี่ยวกับประชาธิปไตยในการเรียนการสอน แต่ให้มีการแสดงออกถึงท่าทีทางการเมืองพอประมาณ โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เช่นเดียวกับรุ่นพี่และเพื่อนของนักศึกษาที่ควรมีการแสดงออกถึงท่าทีทางการเมืองพอประมาณ โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทัศนะทางการเมืองที่มีความเป็นตัวของตัวเองได้ดีกว่า

4. สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนารายวิชาพื้นฐานที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยมีลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งปลูกฝังให้นักศึกษาเคารพและทำการกฎเกณฑ์ มีเหตุผล เคารพตนเองและผู้อื่น

5. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีแผนงานสร้างเสริมประชาธิปไตย ที่ส่งเสริมให้นักศึกษายึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

6. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตย ที่เน้นการสร้างสรรค์ค่านิยมประชาธิปไตยที่ดีงามให้แก่นักศึกษา

โมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการปฏิบัติที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีนโยบายสร้างเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน มีแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับนโยบาย มีการจัดหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานที่มุ่งสร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตยที่ดีงามให้แก่ นักศึกษา คณาจารย์ควรสอดแทรกสาระประชาธิปไตยในการจัดการเรียนการสอน รุ่นพี่ และเพื่อนของนักศึกษาควรมีการแสดงออกถึงท่าทีทางการเมืองพอประมาณ ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และสถาบันอุดมศึกษาต้องเน้นพัฒนาการส่วนบุคคล และพัฒนาการทางจริยธรรม เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ

อภิปรายผล

ข้อค้นพบอันนำมาสู่การจัดทำแนวทางการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 2 ของการวิจัย คือ พัฒนาการกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้ล้วนมาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น ประเด็นที่น่าสนใจจากข้อค้นพบ โดยเฉพาะผลการวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณชี้ให้เห็นสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของวัฒนธรรมประชาธิปไตย พบว่าการที่บุคคลมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีได้หมายความว่า บุคคลนั้นจะมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการเมืองการปกครอง และการที่บุคคลมีความคิดเห็นต่อการเมืองการปกครองเชิงบวกก็มีได้ทำให้บุคคลนั้นมีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก สอดคล้องกับสภาพการเมืองไทยในปัจจุบันที่มีกลุ่มต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยที่ต่างฝ่ายต่างมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามวิถีคิดของกลุ่มตน มีการแสดงออกถึงท่าทีที่ชัดเจน กระทั่งเกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างกลุ่ม นอกจากนี้ กรณีที่ต่างฝ่ายต่างมีความคิดเชิงบวกต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและต้องการเอาชนะกัน จึงทำให้ยอมทำผิดต่อการมีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก

2. การพัฒนานักศึกษาให้มีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก พบว่า ควรเน้นพัฒนาการของนักศึกษาด้านพัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวกหรือพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก สอดคล้องกับทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1974) ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน การทำความดีโดยไม่มุ่งหวังผลรางวัล การเคารพตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีเหตุผล และการทำตามอุดมคติสากล สถาบันอุดมศึกษาต้องปลูกฝังคุณลักษณะจริยธรรมข้างต้นให้แก่นักศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สำหรับพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวกนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการ 7 ชั้นในวัยนักศึกษา (Chickering & Reisser, 1993) ได้แก่ พัฒนาการด้านความสามารถ พัฒนาการจัดการด้านอารมณ์ พัฒนาการจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน พัฒนาการด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ พัฒนาการด้านการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน พัฒนาการด้านการกำหนดเป้าหมาย และพัฒนาการสู่ความมีคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้มีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก โดยสถาบันอุดมศึกษาควรเน้นพัฒนาการของนักศึกษาด้านพัฒนาการด้านจริยธรรมเชิงบวกหรือพัฒนาการส่วนบุคคลเชิงบวก ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีรายวิชาพื้นฐานด้านความเป็นมนุษย์ และความเป็นพลเมือง เพื่อนักศึกษาจะได้มีพัฒนาการทั้งสองด้านนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้อค้นพบเกี่ยวกับโมเดลการสร้างเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการปฏิบัตินั้น สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องนำไปประยุกต์ใช้โดยเร่งด่วน เพื่อขจัดปัญหาอันเกิดจากวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่แตกต่าง กระทั่งนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคม การปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้แก่นักศึกษา ผู้ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติ จึงเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพกว่าหน่วยงานอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

ข้อค้นพบเกี่ยวกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมิได้ส่งผลต่อการเมืองการปกครองเชิงบวก และการเมืองการปกครองเชิงบวกมิได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และการเมืองการปกครอง จึงควรจัดวิธีในการกระตุ้นให้ประชาชนมีวิถีชีวิตตามครรลองประชาธิปไตยเชิงบวกมากกว่ามุ่งเน้นให้มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาควรจัดทำวิจัยในประเด็น การสร้างพลังร่วมในกลุ่มนิสิตนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตย และบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในสร้างเสริมสังคมประชาธิปไตย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาทำวิจัยและพัฒนาในประเด็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท และการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยสู่สังคมคุณภาพ

รายการอ้างอิง

วรวรรณ ศรีตะลานุกต์. (2553). วัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษา. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.

- Chickering, & Reisser. (1993). *Education and identity*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kohlberg, Lawrence. (1974). Education, Moral Development and Faith. *Journal of Moral Education* 4(1), 5–16.
- Huntington, Samuel P. (1992). *The Third Wave : Democratization and Democracy*. Chicago: University of Chicago Press.